

TALATEU MA'Á E FAIAKÓ

Ke ke mateuteu fakalaumālie ke ako'i e lēsoni ko 'enī, kātaki 'o lau mo fakalaululoto ki he ngaahi me'á ni: Ko e palōfitá, ko ha tangata kuo uiui'i 'e he 'Otuá ke lea Ma'ana. 'Oku ma'u 'e he kau palōfitá 'a e ngaahi folofola 'a e 'Otuá 'o fakafou 'i he fakahā pea fekau kinautolu ke malanga ki he kakaí (vakai, 'Amosi 3:7; 1 Nifai 22:2; T&F 1:38; Bible Dictionary, "Prophet," 754). 'Oku tau monū'ia ke tatakí kitautolu 'e ha kau palōfita mo'ui. Hangē ko e kau palōfita 'i he kuonga mu'á, 'oku fakamo'oni'i 'e he kau palōfita 'o e kuonga ní 'a Sīsū Kalaisi mo ako'i 'Ene ongoongolelé. Ko 'enau ngaahi akonakí ko e finangalo ia 'o e 'Eikí.

TEUTEÚ

'Omai ha fakatātā 'o e Palesiteni lolotonga 'o e Siasí, kapau 'e ma'u.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE AKO MEI AÍ

Kamata'aki ha 'ekitivitī fakatahataha. Ki ha ngaahi fakakaukau, vakai ki he peesi 3.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e fua lotú.

Va'ingá Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau va'inga fakataha mo koe 'i he va'inga "muimui 'i he takí". Fili ha taha 'o e fānaú ke lue, pasi pe fakatāta'a'i ha me'a kehe. Talaange ki he toenga 'o e fānaú ke muimui ki he me'a 'oku fai 'e he tokotaha fika 'uluakí. Hokohoko atu ai pē kae 'oua leva kuo 'i ai ha faingamālie 'o e tokotaha kotoa pē 'oku fie kaú. Kole ange ki he fānaú ke nau muimui atu 'iate koe ki he feitu'u 'oku fai ai e lēsoní pea talaange ke nau tangutu ki lalo.

Fakahinohino Fakatokātelinē Talaange ki he fānaú 'oku tau ma'u ha taki makehe ke tau muimui ki ai, ko hotau palōfitá. Fakamatala'i ange ko e palōfitá ko ha tangata ia 'oku fefolofolai mo e 'Otuá—'Oku folofola ange 'a e 'Otuá ki he palōfitá 'a e me'a 'oku totonu ke tau faí. Talaange ki he fānaú kapau te tau muimui ki he palōfitá, te tau fiefia pea 'e tāpuekina kitautolu 'e he Tamai Hēvaní. Fakamatala'i ange 'oku 'uhinga e muimui ki he palōfitá ko hono fai 'o e ngaahi me'a 'okú Ne talamai ke faí.

Ngaahi Fakatātaá Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'o Siosefa Sāmitá (peesi 102). Lau 'a e, "Ko e Palōfita 'eni ko Siosefa Sāmitá. Na'e folofola 'a e Tamai Hēvaní mo Sīsū kia Siosefa Sāmita." 'Oange 'a e fakatāta'a ki ha taha 'o e fānaú ke ne puke. Talaange ki he fānaú 'a e me'a 'e taha na'e ako'i kitautolu 'e Siosefa Sāmita ke tau faí, hangē ko e lau e folofolá. 'Ai 'a e fānaú ke hangē 'oku nau lau folofolá pea fakaafe'i kinautolu ke nau pehē, "Muimui 'i he palōfitá." 'Oange 'a e fakatātā ki ha tokotaha kehe pea toe fai 'a e 'ekitivitī tatau, fakatāta'a'i ha me'a 'e taha na'e ako'i 'e he Palōfitá, hangē ko e lotú, kai e ngaahi me'akai lelé mo ha ngaahi me'a pehē. 'I he 'osi 'a e fakatātā takitaha, 'ai 'a e fānaú ke nau lea "Muimui 'i he palōfitá." Hokohoko atu kae 'oua leva ke 'i ai ha faingamālie 'o e tokotaha kotoa pē ke puke 'a e fakatāta'a.

Faka'alí'ali ha fakatātā 'o e Palesiteni lolotonga 'o e Siasí, kapau 'oku ma'u. Talaange ki he fānaú hono hingoá pea mo ha me'a 'e ní'hi na'á ne ako'i mai ke tau fai. Fakamatala'i ange, ko e taimi 'oku tau fai ai e ngaahi me'a ko 'enī, 'e tāpuaki'i kitautolu.

Fakafaiva'i Fakaafe'i 'a e fānaú ke fakatāta'a'i e ngaahi founga te tau lava 'o muimui ai ki he palōfitá.

NGAAHI TOKONI FAKAFAIAKÓ

Talateu ma'á e faiakó: Kimu'a pea ke teuteu 'a e lēsoní, to'o ha kí'i momeniti ke ke teuteu fakalaumālie ai. Hangē ko 'enī, te ke lava 'o lau 'a e talateu 'i he kamata'anga 'o e lēsoní, kau ai mo e ngaahi lisi folofolá. 'E tokoni hono ako 'o e ngaahi tokāteline 'i he lēsoni ke ma'u ai e ngaahi ue'i 'a e Laumālie 'i ho'o teuteu 'a e lēsoni pea 'i ho'o ako'i ia ki he fānaú. (Vakai, 'Oku 'Ikai Ha Ui 'e Mahu'inga Ange 'i he Faiakó, 15.)

Hiva Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau laka takai fakataha mo koe 'i he lokí, lolotonga ia 'oku mou hiva'i pe lau 'a e ngaahi lea ki he tau 'o e fo'i hiva "Muimui He Palōfitá" (*Tohi Hiva 'a e Fānaú*, 58–59):

Muimui he palōfitá, muimui he palōfitá,
Muimui he palōfitá; 'oua na'á ke hē.
Muimui he palōfitá, muimui he palōfitá,
Muimui he palōfitá; 'ilo 'e ia e halá.

Fakaafe'i 'a e fānaú ke hiva fakataha mo koe. Toe hiva, 'ai e fānaú ke taufetongi 'i hono taki e laká. Fakamatala'i ange 'oku 'uhinga 'a e heé ki he fai e ngaahi me'a 'oku koví.

Faka'osí Talaange ki he fānaú 'okú ke 'ilo'i ko e taimi ko ia 'oku tau muimui ai ki he palōfitá, 'e tāpuekina kitautolu. 'Ai 'a e fānaú ke nau lau tahataha 'a e, "Te u muimui he palōfitá".

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e lotu tukú.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE FILI MEI AÍ

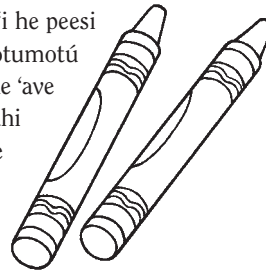
TEUTEÚ *Ki he 'ekitivitī fakatātaá mo e va'inga mate'i 'o ha taha:* 'ai ha tatau pea kosi 'a e ngaahi fakatātaá 'i he peesi 103. Valivali kapau 'e fie ma'u. Peluki 'i he laine motumotú ke fa'u 'aki 'a e ngaahi fakatātā tu'ú.

Ki he 'ekitivitī valivali: 'Ai ha tatau pea kosi 'a e ngaahi fakatātā 'i he peesi 103 ke taki taha e fānaú pea ke nau valivali.

Ngaahi Fakatātā Talaange ki he fānaú te ke tokoni ange kiate kinautolu ke nau ako fekau'aki mo e kau palōfita 'e nī'ihi 'i he kuo hilí. Fokotu'u 'a e ngaahi fakatātā 'e faá 'i he falikí pe 'i ha funga tēpilé. 'Ai 'a e fānaú ke nau taufetongi 'i hono filii ha taha 'o e ngaahi fakatātaá. Talaange ki he fānaú 'a e hingoa 'o e palōfitá pea lau 'a e fakamatala kau ki aí. Fakaafe'i 'a e fānaú ke toe lau ha fo'i lea mahu-'inga mei he fakamatalá, hangē ko e "lotu," "papitaiso," "talangofua," mo e "folofolá." Toutou fai pē 'eni kae 'oua leva kuo 'i ai ha faingamālie 'o e tokotaha kotoa.

Va'inga Mate'i 'o ha Taha 'Ai 'a e fānaú ke fakapuliki honau matá pe hanga kehe lolotonga iá 'okú ke tuku 'a e ngaahi fakatātā tu'ú 'i ha fa'ahinga feitu'u 'i he lokí. Fakapapau'i 'e 'ilo'i ngofua pē kinautolu. Kole ki he fānaú ke nau kumi 'a e ngaahi fakatātaá. 'I he taimi te nau ma'u ai ha taha, 'omai kinautolu ki he feitu'u 'oku fai ai e lēsoní. Talaange ki he fānaú 'a e hingoa 'o e palōfitá pea lau 'a e fakamatalá kiate kinautolu. 'Oku fe'unga e 'ekitivitī ko 'ení ki he fānaú lalahi angé.

Valivali 'Ai 'a e fānaú ke nau valivali ha tatau 'o e fakatātā 'i he peesi 103. 'I he taimi te nau 'osi aí, peluki 'i he laine motumotú ke fa'u 'aki 'a e ngaahi fakatātā tu'ú ma'á e fānaú ke 'ave ki 'api. Kapau 'oku 'ikai hao taimi ke fa'u ai e ngaahi fakatātaá lolotonga e kalasi nesilií, kole ange ki he mātua 'a e fānaú ke toki fai ia 'i 'api.

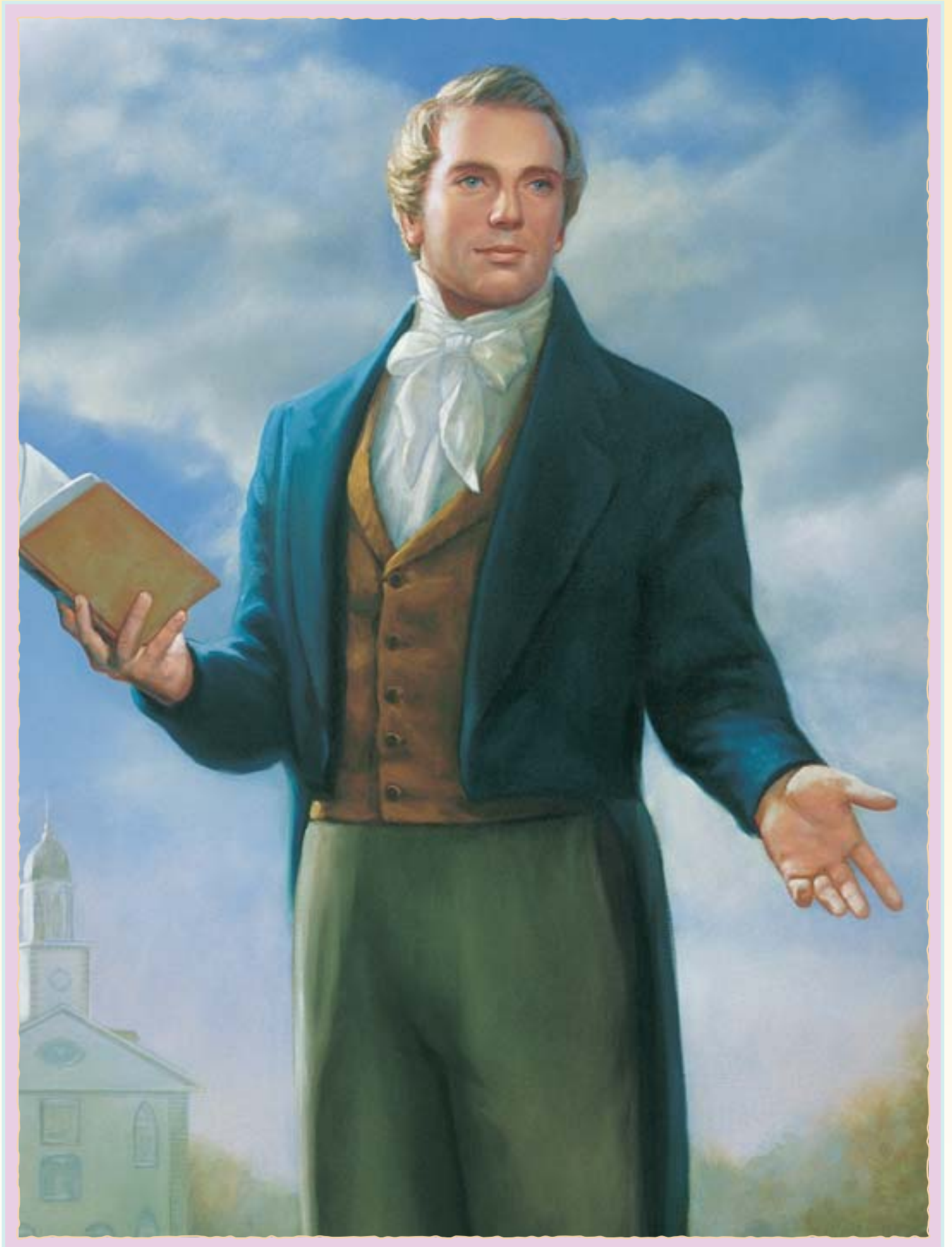
NGAAHI TOKONI FAKAFALAKO

'Oku 'oatu 'a e *Ngaahi 'Ekitivitī Ke Fili Mei Aí* kiate koe ke tēnaki atu ki he lēsoní kapau 'e fie ma'u. Kapau 'oku 'ikai ke ma'u 'a e ngaahi nū-nau 'oku fie ma'u, te ke lava 'o fetongi 'aki ia ha me'a 'oku mei tatau pē mo iá.

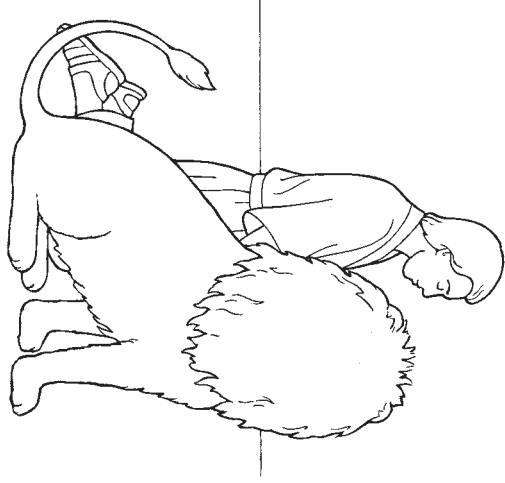
Ngaahi Fakatātā: 'E fiefia e fānaú 'i he fanonga ki he ngaahi talanoa fekau'aki mo e kau palōfitá. Faka'aonga'i 'a e tohi 'a Taniela 6:4–23 (Taniela 'i he 'ana 'o e fanga laioné), Mātiu 3:13–16 (Ko e papitaiso 'e Sione Papitaiso 'a Sisuú), Hilamani 13:2–4; 16:1–3 (Ko Samuela ko e tangata Leimana), pea mo e talateu ki he Tohi 'a Molomoná (ko e liliu 'e Siosefa Sāmita 'a e 'ū lau'i peleti koulá). Manatu 'i ke tauhi 'a e ngaahi talanoa ke mahinongofua pea nounou.

Va'inga mate'i 'o ha taha:

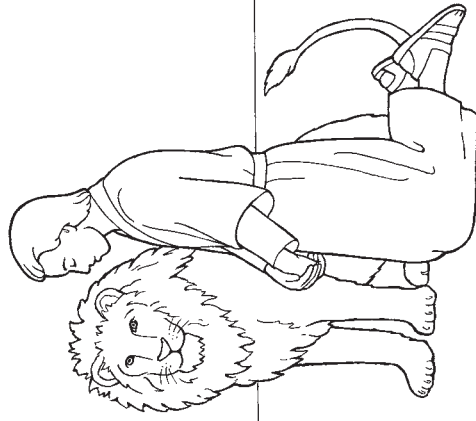
'Oku natula fie'ilo pē 'a e fānaú ikí pea mahalo he 'ikai fakapuliki honau matá pe te nau hanga kehe. Te nau kei fiefia pē ke sio 'okú ke fūfuu 'i 'e ngaahi fakatātaá pea te nau lele ke ma'u kinautolu 'i he taimi 'okú ke talaange ai ke nau fai iá.

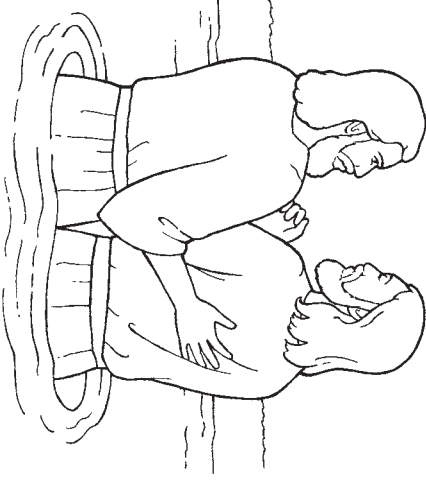
Te u muimui he palōfita.

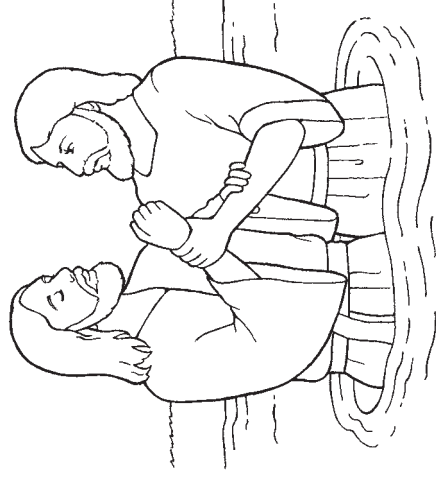
Na'e ako'i kitautolu 'e Taniela 'oku totonu ke tau lotu.

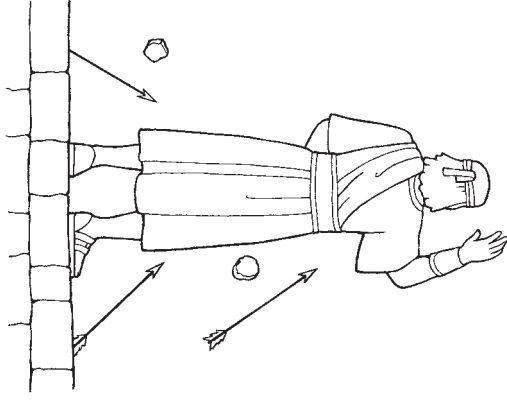
Te u muimui he palōfita.

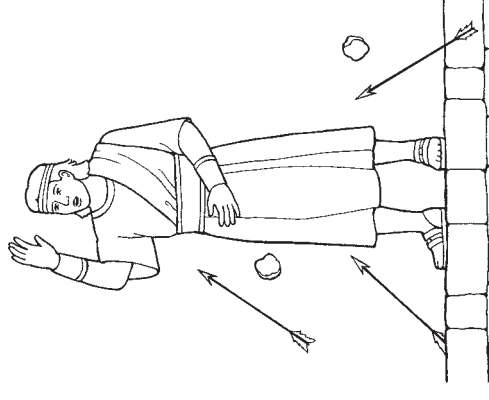
Na'e ako'i kitautolu 'e Sione Papitaiso ke tau papitaiso.

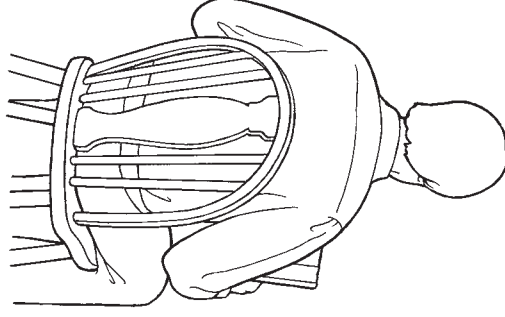
Te u muimui he palōfita.

Na'e ako'i kitautolu 'e Samuela ko e tangata Leimana ke tau talangofua ki he Tamai Hēvani.

Te u muimui he palōfita.

Na'e ako'i kitautolu 'e Siosefa Sāmīta ke lau 'a e folofolā.

